

Er zijn taalkwesties waarover heel verschillend kan worden gedacht. Taalkundige Frank Jansen behandelt iedere maand zo'n kwestie, en nodigt iedereen uit te reageren.

Alleen meerkeuzevragen in examen Nederlands?

Nu de eindexamens Nederlands weer achter de rug zijn, is het tijd om te evalueren. Als we afgaan op de aantallen klachten (10.752) was het vooral voor vwo'ers een beproeving. De voornaamste klacht was dat de vragen 'open' geformuleerd waren in plaats van als meerkeuzevragen. Moeten de open vragen voortaan inderdaad plaatsmaken voor meerkeuzevragen?

VOORSTANDER

Een belangrijk onderdeel van het schriftelijk vwo-examen Nederlands bestaat uit vragen over een betogende tekst van zo'n drie kantjes. Uit de kwaliteit van de antwoorden moet blijken dat de kandidaat een dergelijke tekst begrijpt. Dat wil zeggen dat hij een weergave van die tekst in zijn eigen hoofd kan opbouwen, dat hij ziet welke stappen de auteur zet om zijn standpunt te onderbouwen, en dat hij die stappen stuk voor stuk kan beoordelen.

Wie eerlijk wil meten of een scholier zich de tekst inderdaad op die manier eigen heeft gemaakt, heeft meer aan

meerkeuzevragen dan aan open vragen. Het belangrijkste argument daarvoor is dat de kandidaat alleen maar een letter hoeft in te vullen. Daardoor kun je veel meer meerkeuzevragen stellen dan open vragen. En dan geldt een algemene wet: hoe meer aspecten je van iets toetst, des te zekerder je ervan kunt zijn dat de toetsuitslag een rechtvaardig beeld geeft. Een ander argument is dat de beoordeling van leesvaardigheden van de kandidaat niet beïnvloed wordt door de kwaliteit van zijn of haar schrijfvaardigheden, want dát wordt met dit examen nu eenmaal niet getoetst.

TEGENSTANDER

Het wrange van de kritiek op de open vragen die in de examens zouden zitten, was dat het niet allemaal open vragen waren. Het waren als invuloefening vermomde meerkeuzevragen (zie het voorbeeld hieronder), waarbij er niet de keuze werd gegeven tussen een aantal letters, maar een aantal woorden. En dat terwijl open vragen wel degelijk een erg goed idee zouden zijn.

Het begrijpen en beoordelen van betogen is van het allergrootste belang. En daarbij is het belangrijk te beseffen dat de lezer de tekst in zijn hoofd actief moet omwerken. Begrijpen is dus herscheppen. In dit licht zijn tekstvragen alleen zinnig als die toetsen of de scholier dit herscheppen beheerst. Dat kan door middel van vragen als 'Geef het genuanceerde standpunt weer dat de auteur in de alinea's 1 en 2 inneemt inzake X.' Echte open vragen dus.

In een vwo-eindexamen horen eerder meer dan minder open vragen thuis. Of liever: de examenmakers zouden het als hun beroepseer moeten beschouwen om echte open vragen te maken. Dat zijn vragen waarin de scholier zijn herstructurerend vermogen kan tonen. In plaats van een soort invulvragen die alleen maar verschillen van meerkeuzevragen doordat de scholier zelf een woord moet vinden.

Wat vindt u ervan? Moet het examen Nederlands alleen uit meerkeuzevragen bestaan?

Vwo-examen Nederlands 2009

Vwo'ers moesten dit jaar onder meer vragen beantwoorden naar aanleiding van het artikel 'Grenzeloze literatuur' uit *HP/De Tijd*, waarin literatuurwetenschapper Hans van den Bergh zich keert tegen de opvatting dat er maatstaven bestaan om literatuur en lectuur van elkaar te onderscheiden. Een voorbeeld van een 'open vraag':

Een schrijver kan gebruikmaken van verschillende typen argument, zoals een argument op basis van: algemene normen en waarden, autoriteit, een emotie, een gevolg, een vergelijking, een voorbeeld, of ervaring.

Welk van bovengenoemde typen argument wordt gehanteerd in de zin: "Op dit soort vragen is al zo'n 2400 jaar geleden door Aristoteles afdoend antwoord gegeven."?

En van een meerkeuzevraag:

"Wie zich verzet tegen een dergelijke verplichte lijst, miskent dat insiders wel degelijk over harde criteria beschikken om vast te stellen of een bepaald werk tot de hogere literatuur gerekend mag worden of niet."

Welke opvatting over literatuur blijkt impliciet uit deze zin?

- Alle criteria om de literaire waarde van een boek vast te stellen moeten hard gemaakt kunnen worden.
- De beoordeling of een werk tot de hogere literatuur behoort, berust met name bij ervaren lezers.
- Degenen die zich tegen een verplichte boekenlijst verzetten, zijn op literair gebied outsiders.
- Er zijn zo veel onmiskenbare literaire meesterwerken dat een literaire canon gewenst is.

Geef voor 17 augustus 2009 uw mening op onze website: www.onzetaal.nl/homofkuit. Of stuur een briefkaart met 'Examen: alleen meerkeuze' of 'Examen: ook open vragen' naar de redactie van *Onze Taal*, Raamweg 1a, 2596 HL Den Haag. In de volgende aflevering de uitslag. ■

Uitslag vorige stemming

Mogen nieuwslezers hakkelen? U oordeelt genuanceerd. Een krappe meerderheid van 181 inzenders (55%) vindt het hakkelen ongeoorloofd, met als voornaamste redenen professionaliteit, voorbeeldfunctie en afleiding van de boodschap. In dit verband wordt ook de suggestie gedaan om in Nederland net als bij de VRT een taalfunctionaris aan te stellen. 148 inzenders (45%) willen gehakkel graag door de vingers zien, omdat het de nieuwslezers menselijk maakt.

Opmerkelijk is dat nogal wat inzenders opbiechten met twee maten te meten: wat hen bij de ene nieuwslezer stoort, vinden ze bij de andere geen probleem.